

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Verruiming vaargeul Eemshaven – Noordzee

Aanvullend advies voor richtlijnen voor de actualisatie van het
milieueffectrapport

27 mei 2013 / rapportnummer 1826-186

1. Hoofdpunten van de actualisatie MER

De Minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) heeft het voornemen de vaargeul Eemshaven – Noordzee te verruimen. De vaargeul moet worden aangepast voor het gebruik van schepen van het type Panamax met een maximale diepgang van 14 meter. Doel van deze aanpassing is het verbeteren van de bereikbaarheid van de Eemshaven. Om de verruiming van de vaargeul mogelijk te maken moet een Tracébesluit worden genomen.

Het project Vaargeulverruiming Eemshaven – Noordzee is in 2006 gestart, in 2007 heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) een advies over richtlijnen voor het MER opgesteld en in 2009 is een toetsingsadvies over het Milieueffectrapport (MER) uit 2009 uitgebracht. De Tracéwet procedure is vervolgens doorlopen. In augustus 2011 heeft de Raad van State het Tracébesluit vernietigd. De Tracéwetprocedure wordt nu met een geactualiseerd MER deels opnieuw doorlopen. Onderdeel van deze procedure is de actualisatie van het MER-2009. Daartoe is een geactualiseerde Startnotitie opgesteld. Het ministerie van IenM heeft de Commissie gevraagd om een aanvullend advies op deze notitie te geven.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna ‘de Commissie’)¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- De onderbouwing van het voornemen tot verruiming van de vaargeul. Ga in op nut en noodzaak van de verbreding en verdieping van de vaargeul in relatie tot de economische ontwikkelingen van het gebied in brede zin.
- De aard en omvang van aanpassingen aan het voornemen ten opzichte van het MER-2009 en de consequenties daarvan voor het gebruik van de onderzoeksresultaten en conclusies uit dat MER.
- Een onderbouwing van het voorkeursalternatief op basis van de effecten voor ecologie, milieu en (nautische) veiligheid. Geef aan welke keuzes, varianten en/of maatregelen mogelijk zijn binnen het VKA en werk deze op een zodanig concreet detailniveau uit, dat de milieugevolgen onderscheidend zijn. Ga daarbij onder andere in op de inrichting van de vaargeul, de verspreidingslocaties en de toepassing van het baggermateriaal.
- Een actueel overzicht van beleidskaders en de daaruit voortvloeiende doelstellingen en ambities voor economie, ecologie, natuur en milieu in het studiegebied.
- De aspecten waarvoor nieuwe kennis, onderzoeken en inzichten zijn opgedaan na het opstellen van het MER uit 2009 en de betekenis ervan voor de actualisatie van het MER.

Indien gebruik wordt gemaakt van de informatie uit het MER-2009, beschrijf deze dan beknopt in het MER. Het MER dient wel zodanig compleet te zijn dat het als zelfstandig document leesbaar is.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder ‘Advisering’ of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de geactualiseerde startnotitie, het MER-2009 en het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. van 4 november 2009². Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening daarin al voldoende aan de orde zijn gekomen.

2. Achtergrond en probleemstelling, doel, beleid en besluiten

2.1 Achtergrond

Uitspraak Raad van State

De procedure voor de verruiming van de vaargeul is in 2006 gestart. In 2011 is het Tracébesluit vernietigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Ga in het MER in op deze uitspraak van de Raad van State en geef aan wat dit betekent voor de huidige procedure en het onderzoek in het MER. Ga daarbij specifiek in op de ‘milieu-argumenten’ die appellanten hebben gemaakt in hun bezwaar tegen de verruiming van de vaargeul. Geef aan of de informatie voor de betreffende milieu-thema’s nog steeds actueel is of zal worden geactualiseerd in het MER.

Ga in het MER in op het MER-2009 en geef aan in hoeverre informatie nog actueel is en op welke onderdelen en onderzoeken de informatie is geactualiseerd. Ga tevens in op het advies van de Commissie voor de m.e.r uit 2009 en geef aan hoe invulling wordt gegeven aan de adviezen die de Commissie in haar advies heeft gegeven. (zie ook hoofdstuk 4)

2.2 Probleem- en doelstelling

Beschrijf in het MER de problemen met de huidige vaargeul en de consequenties voor de scheepvaart en ontwikkelingen in het Eemshaven-gebied.

Onderbouw op basis van de actuele ontwikkelingen en de eerder uitgevoerde Maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA, Infrastructuurinvesteringen Energy Park Eemshaven, Buck Consultants International, juni 2011) de noodzaak tot verruiming van de vaargeul. Geef aan of de MKBA moet worden geactualiseerd.

---

² Verruiming vaargeul Eemshaven – Noordzee, toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop 4 november 2009 / rapportnummer 1826-119

2.3 Beleidskader

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor de verruiming van de vaargeul en of het voornemen kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- het Eems–Dollard verdrag en de ‘Note Verbal’ die voor de verruiming van de Vaargeul is opgesteld;
- relevante beleidskaders uit Duitsland die op het gezamenlijke Eems–Dollard gebied van toepassing zijn;
- beleidskaders voor de Waddenzee en Eems–Dollard;
- de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM);
- het Besluit bodemkwaliteit;
- de Natura 2000–gebieden in het studiegebied en de (ontwerp) beheersplannen voor deze gebieden;
- de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en de Structuurvisie PKB Waddenzee, en de uitwerking daarvan in het Barro;
- het Nationaal Waterplan (NWP) en het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 en het Stroomgebied Beheerplan voor de Eems.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

Geef aan hoe het voornemen is gewijzigd ten opzichte van het MER uit 2009 en visualiseer dit zo veel als mogelijk met (situatie)tekeningen. Geef een beschrijving van het voornemen op basis van de eisen die worden gesteld vanuit scheepvaart en scheepvaartveiligheid en veiligheid in het studiegebied. Vanwege het vervallen van de plannen voor de LNG–terminal en het daaraan gekoppelde gebruik van de vaargeul, diepgang en noodankerplaatsen, zijn de eisen aan de inrichting van de vaargeul gewijzigd. Geef in het MER aan voor welk type schepen de vaargeul moet worden verruimd. Geef aan welke randvoorwaarden dit aan het voornemen en de mogelijke alternatieven oplegt en ga daarbij in op diepte, breedte, aantal banen, noodankerplaatsen enzovoorts.

3.2 Alternatieven en maatregelen

De Commissie adviseert in de actualisatie van het MER aan te geven of de aanpassing van het voornemen en de gewijzigde inzichten ook hebben geleid tot een nieuw inzicht in alternatieven en maatregelen. Ga daarbij in op de inrichting van de vaargeul (waaronder de ankerplaatsen), de toepassing en de stortlocaties van de baggerspecie en de uitvoering van het werk van de verruiming en de onderhoudswerkzaamheden.

Inrichting vaargeul en locatie ankerplaatsen

In de geactualiseerde Startnotitie wordt als Voorkeursalternatief voor het profiel van de verruimde vaarweg een ontwerp met 3 stroken getoond (Afb.5), met een totale breedte van

600m. De Commissie acht het voordeel van 3 stroken onvoldoende overtuigend aangetoond op basis van de eerdere studies³. Gezien het geringe aantal schepen dat gebruik moet maken van een verdiepte geul acht de Commissie een ontwerp met twee stroken eveneens haalbaar. Daarnaast kan het wenselijk, of noodzakelijk zijn om de breedte van de diepst gelegen geul groter te maken dan de lengte van het ontwerpschip, indien aan beide zijden sprake is van een onderwaterberm. Met een dergelijk ontwerp kan worden voorkomen dat een Panamax⁴ schip (door een menselijke of mechanische fout) dwars in de geul komt te liggen. In dat geval bestaat namelijk het risico dat bij afnemende waterstand het schip op boeg en achtersteven komt te hangen met een grote kans op doorbreken.

Op grond van bovenstaande overwegingen adviseert de Commissie in het MER een beschrijving op te nemen van realistische oplossingen voor het ontwerpprofiel op basis waarvan een gemotiveerde onderbouwing van het voorkeursalternatief kan worden gegeven. Deze onderbouwing dient plaats te vinden aan de hand van een brede afweging van de consequenties ervan.

Nuttige toepassing baggerspecie

Geef een beschrijving van de verschillende mogelijkheden voor het bestemmen van het vrijkomende materiaal. Ga daarbij in op het materiaal dat vrijkomt bij de verruiming van de vaargeul en bij het toekomstige reguliere onderhoud. Betrek hierbij onder meer de fysische en chemische samenstelling van zowel het baggermateriaal als de kwaliteit van de ondergrond op de plaats van bestemming, de hoeveelheden vrijkomend materiaal, de eventuele (uitvoerings)technische beperkingen en de mogelijkheden vanuit beleid en wet- en regelgeving.

Maak bij de beschrijving in elk geval onderscheid in de deelstromen zand en klei/keileem en beschouw minimaal de mogelijkheden van verspreiden binnen het 'systeem' van de Eems-Dollard, het verspreiden buiten dit oppervlaktewatersysteem en andere vormen van nuttige toepassing in werken, zowel droog als nat.

Om het kustfundament op peil te houden is het kustbeleid onder meer gericht op het behouden van zand in het kustfundament en op het niet hinderen van transport van zand langs en dwars op de kust. Daarnaast schrijft het beleid van de PKB om verschillende redenen voor om baggerspecie uit de Waddenzee niet te onttrekken, maar in de Waddenzee te verspreiden. Beschrijf in het MER in hoeverre deze generieke beleidsuitgangspunten voor de vaargeulverruiming van toepassing, c.q. zinvol, zijn uitgaande van de gebiedsspecifieke kenmerken van het Eems-Dollard gebied.⁵

---

³ Zie de nautische deelonderzoeken in het kader van het MER-2009, van onder andere Royal Haskoning en Movares en Marin 2008.

⁴ Op verschillende plaatsen in de literatuur worden verschillende definities gegeven van de diepgang, breedte en lengte van Panamax schepen, geef aan met welke maten ten behoeve van het Tracébesluit en de dimensionering van de vaargeul wordt gerekend.

⁵ Het huidige beleidsuitgangspunt voor de Waddenzee als geheel is dat vanwege bodemdaling en zeespiegelstijging de hoogte van het Wad t.o.v. N.A.P. dreigt af te nemen. Dit leidt tot "zandhonger" en daarom wordt middels (zand)suppleties (zandig) sediment aan het systeem toegevoegd. De zandsuppleties vinden plaats langs de kust van de eilanden, waarna vooral de getijdestromen zorg dragen voor verspreiding binnen de Waddenzee. Het Eems-Dollard gebied vormt hierop een uitzondering. Na de grootschalige overstromingen in de Middeleeuwen is dit gebied een sediment-importerend systeem geweest tot in het midden van de jaren '80. Sinds die tijd vertoont de Eems-Dollard afwisselend erosie en opslibbing (rapport "de ecologische toestand van het Eems-Dollard Estuarium en mogelijkheden

Situering verspreidingslocaties

Geef voor de optie 'verspreiding binnen het kuststelsel' een zo concreet mogelijke beschrijving van de hiervoor in aanmerking komende locaties. Ga daarbij als eerste uit van de potentiële geschiktheid van locaties op basis van een gebiedsverkenning en vervolgens op de meer feitelijke geschiktheid vanuit onder andere capaciteit, in te zetten materieel, heersende stroomsnelheden en morfologische omstandigheden en tenslotte de milieueffecten van het verspreiden.

Uitvoeringsalternatieven

Ga voor de uitvoering van de baggerwerkzaamheden (verruiming en onderhoud) in op de periode (het seizoen) waarin de werkzaamheden plaatsvinden en het type materieel dat wordt ingezet.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Ga daarbij specifiek in op het voornemen van de verruiming van de vaargeul 'Ausbau Emderfahrwasser'. Geef aan wat de status van dit voornemen is en hoe effecten van dit voornemen in samenhang worden beoordeeld.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Het voornemen betreft de verruiming van de bestaande vaargeul door middel van het verwijderen en bestemmen van het aanwezige bodemmateriaal en het in stand houden van deze verruiming. Mogelijke effecten komen voort uit de verruiming zelf (de realisatie), het in stand houden van de vaargeul (toekomstig onderhoud) en het bestemmen van de specie bij aanleg en onderhoud (storten, verspreiden en/of nuttige toepassing). Voor het beschrijven van (onderdelen van) deze effecten zal gebruik worden gemaakt van hydrodynamische-, morfologische- en sedimenttransportmodellen. Verantwoord in het MER de keuze van ieder van de in

---

voor herstel", zie voetnoot 6). Kennelijk is het Eems-Dollard Estuarium dus "vol" en vindt geen netto opslibbing meer plaats. Aangezien door opslibbing dus netto geen klei/slib meer uit het water wordt weggevangen (deels wel in het zomerseizoen, maar dit wordt weer afgevoerd in het najaar en de winter), verklaart dit wellicht de toename van de troebelheid van het water in de periode 1980-90 (zelfde rapport, p. 20) en het vóórkomen van "fluid mud", herkend sinds de jaren '90 (zelfde rapport, p. 20). Derhalve lijkt het zinvol te overwegen of voor het Eems-Dollard gebied een gebiedsspecifieke uitwerking wenselijk is van het beleid m.b.t. toevoeging/behoud (zoals van toepassing op het totale Waddengebied) dan wel juist het onttrekken van sediment aan het systeem teneinde daarmee de invang van slib en daarmee mogelijk een vermindering van de troebelheid van het water te bevorderen.

te zetten modellen en ga in op de eventuele wijzigingen ten opzichte van de in het MER-2009 gebruikte modellen met inputvariabelen, en expertinzicht.

4.2 Actualisatie van het MER uit 2009

De Commissie heeft in 2009 een toetsingsadvies over het vorige MER (2009) (inclusief aanvulling daarop) afgegeven. In dit advies geeft de Commissie een aantal aanbevelingen voor de (vervolg-)besluitvorming. Besteed in het te actualiseren MER aandacht aan de aanbevelingen uit het advies van de Commissie uit 2009. De volgende onderwerpen zijn in het advies geaddresserd:

- kennisleemten voor natuur, geef aan of de gesignaleerde kennisleemten kunnen worden ingevuld;
- cumulatie met activiteiten in de Eemshaven, actualiseer het MER met nieuwe ontwikkelingen en activiteiten in het studiegebied;
- atmosferische depositie, betrek actuele inzichten bij de berekeningen en beschrijving van effecten op de Natura 2000-gebieden;
- effecten van de verschillende baggertechnieken;
- nautische veiligheid in relatie tot de scheepvaart ontwikkelingen in het studiegebied;
- luchtkwaliteit, de wijze van berekening en mogelijke maatregelen zoals het gebruik van schonere brandstoffen.

4.3 Bodem en water

Voor de beschrijving van de bestaande milieusituatie kan worden volstaan met een samenvattende beschrijving van de gebiedskenmerken, zoals opgenomen in het MER-2009. Eventuele veranderingen als gevolg van autonome ontwikkelingen, activiteiten en/of ingrepen in het gebied, zoals uitdiepen Eemshaven, dienen daarbij in meer detail te worden beschreven.

Bepaal de effecten ten aanzien van de morfologie, hydrodynamica, waterkwaliteit, sediment aan de hand van de gegevens over de te verwijderen en te bestemmen specie en de daarbij toe te passen werkwijzen.

Beschrijf hoe de verschillende varianten voor het ontwerpprofiel en het verwijderen en bestemmen van het daarbij vrijkomende materiaal de estuariumdynamiek beïnvloeden. Besteed daarbij in elk geval aandacht aan:

- de zand- en slibbalans in het estuarium;
- eventuele veranderingen in het geulensysteem;
- veranderingen in arealen aan platen, ondiep watergebieden en slikken;
- veranderingen in de dynamiek;
- de omvang van het gebied waar, en in welke mate en hoedanigheid, tijdelijke en permanente veranderingen in sedimentconcentraties kunnen optreden.

Geef aan of er ten opzichte van het MER-2009 door het nieuwe voornemen veranderingen zijn te verwachten in de stromingen ter plaatse van de vaargeulverruiming en in het achterliggende gebied en geef op basis daarvan een actualisatie van de effecten voor de sedimenthuishouding in de omgeving. Bepaal de mate van vertroebeling van het water, de eventuele verspreiding van verontreinigende stoffen en veranderingen in de samenstelling van het water.

Geef aan of de veranderingen in het ontwerpprofiel consequenties hebben voor de in het MER-2009 gegeven effectbeschrijving voor de getijdeamplitude in het achterland en daarmee de benodigde hoogte van de waterkeringen.

4.4 Natuur

Schets de algemene natuurwaarden van het studiegebied en de sleutel- en drukfactoren die de kwaliteit daarvan bepalen. Geef de beschermde gebieden op een kaart aan en vermeld de (Nederlandse en Duitse) grondslag van de bescherming. De Commissie verwacht dat in ieder geval de effectrelaties van vertroebeling, (onderwater)geluid, atmosferische depositie (NO_x en SO_x), lichtverstoring, ruimtebeslag en waterkwaliteit worden beschreven. Besteed ook aandacht aan de gevolgen voor de voedselketen (primaire productie, kraamkamers vis, etc.). Ga na of de bij het vorige MER gebruikte informatie nog voldoende actueel en volledig is.⁶

De ecologische kwaliteit van het Eems-Dollard estuarium staat onder druk, mede door ingrepen die verband houden met industriële en havenontwikkelingen in de Eemshaven, Delfzijl en Emden. Elke verslechtering van natuurwaarden kan het halen van de behoud- en verbeterdoelstellingen verder buiten bereik brengen. De Commissie geeft daarom in overweging om na te gaan in hoeverre de vaargeulverruiming en toekomstige plannen en projecten kunnen samengaan met verbetering van de ecologische veerkracht van het estuarium.⁷

Gevolgen voor Natura 2000-gebieden

Beschrijf de effecten van het voornemen in een Passende beoordeling en laat die duidelijk herkenbaar deel uitmaken van het MER. Neem de hoofdconclusies over in het MER zelf. De Commissie adviseert:

- De mogelijk beïnvloede instandhoudingsdoelstellingen te beschrijven van de Natura 2000-gebieden Waddenzee, Niedersächsisches Wattenmeer, Duinen Schiermonnikoog en Noordzeekustzone, inclusief eventuele verbeterdoelen;
- De gevolgen van het voornemen voor de Natura 2000-gebieden op grond van de beschreven ingreep-effectrelaties te beschrijven, ook in combinatie met andere plannen, projecten en handelingen. Specificeer de effecten voor de aanlegfase en de gebruikfase;⁸
- Verbeter- inpassings- en/of mitigerende maatregelen in beeld te brengen waarmee nadere gevolgen voor de natuurkwaliteit voorkomen kunnen worden.

---

⁶ De Commissie wijst erop de beoordeling van effect(afstand)en van onderwater geluid op zeezoogdieren en vis(larven) en stikstofdepositie de afgelopen jaren een snelle ontwikkeling heeft doorgemaakt. Ten aanzien van de eventuele gevolgen van vertroebeling op het Eems-Dollard estuarium wijst de Commissie op de volgende recente publicaties: Firet et al. 2012. Een Eems-estuarium vol leven. De Levende Natuur 138 (3): 138-142 en Bos D. et al. 2012. De ecologische toestand van het Eem-Dollard-estuarium en mogelijkheden voor herstel. A&W rapport 1759.

⁷ Zie hiervoor bijvoorbeeld de aanpak die gevolgd is bij het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES). In het kader van TBES wordt gewerkt aan een ecologisch systeem van het Markermeer- IJmeer dat vitaal, gevarieerd en robuust is, en daarmee ook juridische ruimte biedt om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken.

⁸ Ten aanzien van atmosferische depositie dient gebruik te worden gemaakt van Van Dobben *et al.* 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000, Alterra-rapport 2397. Indien ook gebruik gemaakt wordt van de Duitse beoordelingswijze dient ook op grond van systeemeigenschappen en lokale omstandigheden (vegetatie, dynamiek e.d.) te worden gemotiveerd waarom een toename van depositie wel of geen gevolgen heeft voor habitattypen en/of leefgebieden van soorten. De Commissie vraagt om ook de (cumulatieve) effecten van SO_x in beeld te brengen.

Gevolgen voor soorten

Beschrijf welke beschermde soorten te verwachten zijn in het studiegebied, waar zij voorkomen en welk (Nederlands/Duits) beschermingsregime voor de betreffende soort geldt. Deze beschrijving kan worden beperkt blijven tot de soorten die door het voornemen worden beïnvloed. Geef aan welke invloed het voornemen in de aanleg- en/of gebruiksfase heeft op deze soorten, inclusief gevolgen voor de staat van instandhouding.

Integraal Afwegingskader Noordzee

Doorloop het integraal afwegingskader Noordzee zoals genoemd in het Integraal beheerplan Noordzee 2015.⁹

4.5 Externe veiligheid / nautische veiligheid

Inventariseer de toekomstverwachtingen en ontwikkelingen van de scheepvaart in het studiegebied (Eemshaven, Delfzijl, Emden en Duitse havens).

Gezien het wegvallen van de LNG carriers en het relatief beperkte aantal en de afmetingen van de schepen voor de VOPAK terminal acht de Commissie dat aanvullend onderzoek op het gebied van externe veiligheid niet nodig is. Het risico van een aanvaring van/met een olietanker en de consequenties van uitstromende olie/olieproducten dient wel te worden beoordeeld, alsmede de milieueffecten. Voorts dient het ontwerp van het profiel van de vaargeul opnieuw onder de loupe te worden genomen (zie ook paragraaf 3.2). Bij de beoordeling van de alternatieve profielen dient aandacht te worden besteed aan veiligheid van de scheepvaart, en de kans op het aan de grond raken van een bulkschip.

Bij doorstroming en veiligheid speelt de toepassing van een adequaat Verkeers Management Systeem (VTMS) een belangrijke rol. Aangezien dit buiten dit MER valt, zullen de aannamen dienaangaande in het MER moeten worden meegenomen in het ontwerp van dat VTMS.

4.6 Landschap

Ga in op de status en betekenis van het Waddengebied als Werelderfgoed gebied.¹⁰ Ga in op de landschappelijke (rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid met inbegrip van de duisternis) en cultuurhistorisch kwaliteiten van de Waddenzee. En geef aan of het voornemen gevolgen heeft voor deze kwaliteiten zoals beschermd op grond van de PKB en de juridische borging daarvan in het besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

---

⁹ Het IBN 2015 (beleidsregel) is een directe uitwerking van het hoofdstuk Noordzee uit het Nationaal Waterplan (NWP) en de daarbij behorende Beleidsnota Noordzee die beide in 2010 van kracht zijn geworden. Deze tussentijdse herziening vervangt het eerdere IBN 2015 dat in 2005 werd vastgesteld.

¹⁰ Sinds juni 2009 staat de Waddenzee op de UNESCO Werelderfgoedlijst.

5. Overige aspecten

5.1 Leemten in milieuinformatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten onvoldoende informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld, al dan niet op basis van expert judgement.

5.2 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven, varianten en maatregelen. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdttekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal wordt gebruikt, met duidelijke legenda.

5.3 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Rijkswaterstaat Noord-Nederland

Bevoegd gezag: Minister van Infrastructuur en Milieu

Besluit: Tracébesluit

Categorie Besluit m.e.r.:

n.v.t.

Activiteit: Verruiming van de vaargeul Eemshaven-Noordzee

Bijzonderheden:

Het Tracébesluit is in 2011 door de Raad van State vernietigd. Het ministerie van IenM bereidt een nieuw Tracébesluit voor en actualiseert daartoe het MER uit 2009. Voor de actualisatie van het MER is een Actualisatie van de Startnotitie opgesteld. De Commissie voor de m.e.r. is gevraagd hier een advies over uit te brengen.

Procedurele gegevens:

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 6 november 2006

aankondiging start procedure in de Staatscourant: 31 oktober 2006

ter inzage legging startnotitie: 1 november t/m 12 december 2006

richtlijnenadvies uitgebracht: 29 december 2006

richtlijnen vastgesteld: 2 januari 2007

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 19 juni 2009

kennisgeving MER in de Staatscourant: 24 juni 2009

ter inzage legging MER: 25 juni t/m 5 augustus 2009

toetsingsadvies uitgebracht: 4 november 2009

aanvraag advies over de geactualiseerde startnotitie: 26 maart 2013

ter inzage legging van de geactualiseerde startnotitie heeft niet plaats gevonden

richtlijnenadvies over de geactualiseerde startnotitie uitgebracht: 27 mei 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

prof.dr. P.L. de Boer

ir. J.H.J. van der Gun

prof.ir. H. Ligteringen

drs. R. Meeuwsen (secretaris)

drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij advies voor richtlijnen:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies :

- (1826-142) Actualisatie startnotitie verruiming vaargeul Eemshaven-Noordzee (22 maart 2013)
- (1826-157) MKBA infrastructuurinvesteringen Energy Park Eemshaven (juni 2011)

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Aanvullend advies voor richtlijnen voor de actualisatie
van het milieueffectrapport Verruiming vaargeul
Eemshaven – Noordzee**

ISBN: 978-90-421-3767-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

